

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

P/12/001
LKI-4100-02-05/2012

Kielce, dnia kwietnia 2012 r.

**Pan
Lesław Bartosiński
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Końskich**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Końskich (M-GOPS) kontrolę powiązania budżetu gminy Końskie z budżetem państwa w zakresie pobierania i odprowadzania dochodów z tytułu zwrotu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanych działań windykacyjnych wobec dłużników alimentacyjnych.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 29 marca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia działalność M-GOPS w zakresie objętym kontrolą.

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- terminowe rozpatrywanie wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawanie decyzji w sprawie przyznania świadczenia alimentacyjnego;
- terminowe wydawanie decyzji w sprawie zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- korzystanie z prawa występowania do Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich o udzielenie informacji w sprawie możliwości aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych, kierowania do starosty powiatu wniosków o zatrzymanie dłużnikom alimentacyjnym prawa jazdy oraz kierowania do organów ścigania wniosków o ściganie za przestępstwo uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego;
- prawidłowe ewidencjonowanie w księgach rachunkowych wpływów z tytułu ściągniętych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego;
- rzetelne, zgodne z ewidencją księgową, wykazywanie danych w sprawozdaniach budżetowych Rb-27ZZ *z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami*;

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

- terminowe przekazywanie na rachunek Urzędu Miasta i Gminy Końskie, pobranych dochodów z tytułu zwrotu zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego.

Zastrzeżenia NIK dotyczą:

- niewystępowania do komornika Sądu Rejonowego w Końskich w sprawie udzielenia informacji o stanie egzekucji od dłużników alimentacyjnych zwrotu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego oraz o przyczynach bezskuteczności egzekucji;
- niezapewnienia bezzwłocznego wystawiania i przekazywania do urzędów skarbowych tytułów wykonawczych dotyczących egzekucji należności, po zakończeniu okresu świadczeniowego, w przypadku wcześniejszego uchylecia lub wygaśnięcia decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- nieinformowania Urzędu Miasta i Gminy w Końskich oraz Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach (ŚUW) o dokonanych umorzeniach należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego.

1. W 2011 r. M-GOPS przeprowadził 784 postępowania w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Liczba prowadzonych postępowań była zgodna z liczbą zarejestrowanych wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wydanych decyzji przyznających prawo do świadczenia alimentacyjnego.

Analiza akt czterech osób ubiegających się w 2011 r. o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego wykazała, że wnioski o ustalenie prawa do ww. świadczeń zostały sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego². Zgodnie z wymogami § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia, do wniosków załączono wymagane dokumenty, w tym zaświadczenia komornika sądowego o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych oraz oświadczenia o dochodach członków rodziny podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Decyzje przyznające świadczenia wydawano w terminie do 15 dni od złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, tj. zgodnie z art. 35 § 1-3 Kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Należne dochody z tytułu zwrotu przez dłużników alimentacyjnych wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego w kwocie 9.287 tys. zł, zrealizowano w 2011 r. w wysokości 331,2 tys. zł (3,6%).

Głównymi przyczynami niskiej realizacji należnych dochodów z ww. tytułów była mała skuteczność ścisłałości zaległości przez komornika sądowego i komorników skarbowych.

Analiza akt 30 dłużników alimentacyjnych o największym zadłużeniu, wobec których prowadzono w 2011 r. postępowanie egzekucyjne wykazała, że komornik sądowy tylko w jednym przypadku przesłał do M-GOPS informację o stanie egzekucji i przyczynach jej bezskuteczności. Pomimo niewielkiej skuteczności prowadzonej egzekucji, M-GOPS nie wzywał komornika sądowego do przekazania powyższych informacji, na podstawie art. 3 ust. 6 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³.

M-GOPS przekazał w 2011 r. komornikowi sądowemu 11 informacji mających wpływ na egzekucję, pochodzących z wywiadów oraz oświadczeń majątkowych dłużników alimentacyjnych.

Spośród objętych analizą 30 dłużników alimentacyjnych tylko siedmiu dokonało spłaty zadłużenia na łączną kwotę 5.785,05 zł, tj. 0,3% ogólnej kwoty badanego zadłużenia.

W 2011 r. M-GOPS wydał 204 decyzje w sprawie zwrotu należności z tytułu wypłaconych świadczeń po zakończeniu okresu świadczeniowego lub w przypadkach wcześniejszego uchylecia lub wygaśnięcia decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W celu ściągnięcia zaległości wynikających z ww. decyzji M-GOPS skierował w 2011 r. do urzędów skarbowych 584 tytuły wykonawcze na łączną kwotę 1.180 tys. zł. Wszystkie postępowania egzekucyjne wszczęte przez urzędy skarbowe na podstawie przekazanych przez M-GOPS tytułów wykonawczych zostały umorzone ze względu na bezskuteczność egzekucji.

² Dz. U. Nr 123, poz. 836 ze zm.

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

Pomimo uprawnienia wynikającego z § 8 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴, M-GOPS jako wierzyciel nie występował do naczelników urzędów skarbowych o przekazanie informacji w sprawie sposobu załatwienia wniosków egzekucyjnych. Poniesione przez M-GOPS w 2011 r. koszty bezskutecznej egzekucji administracyjnej wynosiły 6 tys. zł.

Analiza akt dziesięciu dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których wydano decyzje administracyjne w sprawie zwrotu należności alimentacyjnych za okres świadczeniowy 2009/2010 wykazała, że M-GOPS opieszale kierował tytuły wykonawcze do urzędów skarbowych. W przypadku ww. dziesięciu dłużników tytuły wykonawcze skierowano dopiero upływie od czterech do pięciu miesięcy po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie zwrotu należności alimentacyjnych.

3. M-GOPS w 2011 r. podejmował wobec dłużników alimentacyjnych działania określone w art. 4 ust. 1 i art. 5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Badanie 30 akt dłużników alimentacyjnych o największym zadłużeniu, wobec których prowadzone było w 2011 r. postępowanie egzekucyjne wykazało, że:

- wezwano do przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej 20 dłużników alimentacyjnych oraz przeprowadzono takie wywiady z 13 dłużnikami (art. 4 ust. 1 ustawy);
- w sześciu przypadkach poinformowano Powiatowy Urząd Pracy w Końskich o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych (art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy), jednak żaden z dłużników nie otrzymał oferty pracy;
- skierowano do starosty powiatu dziesięć wniosków o zatrzymanie dłużnikom alimentacyjnym prawa jazdy i w jednym przypadku została wydana decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy (art. 5 ust. 3b i ust. 5 ustawy);
- wobec dziesięciu dłużników alimentacyjnych, uchylających się od obowiązku alimentacyjnego, wystąpiono do Komendy Powiatowej Policji w Końskich z wnioskami o ściganie za przestępstwo uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego. Wobec trzech dłużników Policja umorzyła postępowania, pozostałe wnioski przesłane w listopadzie i grudniu 2011 r. nie zostały jeszcze rozpatrzone (art. 5 ust. 3b ustawy).

4. Ewidencję należności z tytułu wpłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzono zgodnie z wymogami załącznika Nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁵. Ewidencja szczegółowa do konta 221 – *Należności z tytułu dochodów budżetowych* prowadzona jest według dłużników i podziałek klasyfikacji budżetowej oraz budżetów, których należności dotyczą.

Dane wykazane w sprawozdaniu Rb-27ZZ za IV kwartał 2011 r. w zakresie: należności, dochodów wykonanych, dochodów przekazanych, należności pozostałych do zapłaty oraz zaległości są zgodne z ewidencją księgową.

Analiza rozdysponowania kwoty 281,1 tys. zł ściągniętych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wykazała, że zgodnie z art. 27 ust. 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, na dochody budżetu państwa przekazano 168,7 tys. zł (60%), na dochody gminy wierzyciela 56,2 tys. zł (20%) i na dochody gminy dłużnika 56,2 tys. zł (20%).

M-GOPS przekazał na rachunek Urzędu Miasta i Gminy Końskie, objęte badaniem dochody z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej w kwocie 30,8 tys. zł w terminach określonych przez burmistrza Miasta i Gminy, tj. do 11, 21 i 31 dnia każdego miesiąca.

5. Dyrektor M-GOPS wydał w 2011 r. 15 decyzji w sprawie ulg w spłacie należności z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych i rodzinnych w łącznej wysokości 24.078 zł, z tego osiem decyzji dotyczących umorzenia należności w wysokości 9.173 zł oraz siedem decyzji w sprawie rozłożenia na raty spłaty należności w wysokości 14.959 zł. Spośród decyzji w sprawie umorzenia należności jedna na kwotę 306 zł

⁴ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 128, poz. 861 ze zm.

dotyczyła nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych. Natomiast w przypadku rozłożenia na raty spłaty należności, pięć decyzji na kwotę 6.777 zł dotyczyło świadczeń rodzinnych.

Decyzje w sprawie umorzenia i rozłożenia na raty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych były zgodne z wymogami uchwały Nr LXIII/468/2010 Rady Miejskiej w Końskich z dnia 22 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad, sposobu i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłaty należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny przypadających gminie Końskie lub jej jednostkom podległym.

Umorzenia i rozłożenia na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej, dokonano zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Decyzje dotyczyły dłużników znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej potwierdzonej załączonymi do wniosków dokumentami w postaci wywiadów i notatek służbowych sporządzonych przez pracowników socjalnych.

Pan Dyrektor nie przekazywał informacji o dokonanych umorzeniach należności do Urzędu Miasta i Gminy oraz ŚUW, w celu dokonania korekty planu należności i zaległości.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) występowanie do komornika sądowego w sprawie udzielenia informacji o stanie egzekucji od dłużników alimentacyjnych zwrotu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych i świadczeń funduszu alimentacyjnego oraz o przyczynach bezskuteczności egzekucji;
- 2) bezzwłoczne wystawianie i przekazywanie do urzędów skarbowych tytułów wykonawczych dotyczących egzekucji należności, po zakończeniu okresu świadczeniowego lub w przypadku wcześniejszego uchylecia lub wygaśnięcia decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 3) występowanie do naczelników urzędów skarbowych o przekazanie informacji w sprawie sposobu załatwienia wniosków egzekucyjnych M-GOPS;
- 4) informowanie Urzędu Miasta i Gminy oraz ŚUW o dokonanych umorzeniach należności tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.